

SZIRMAI PÉTER

Arenas

Arenasnál a sivatag homokja vörös színű. Vasat tartalmaz, de nem nyerhető belőle. Semmire se jó, semmire se használható. A sivatagban nincs semmi, ami használható lenne.

Arenas északról dombokkal határolt, a többi irányban: végtelenbe nyúló síkság. Itt, Arenas északi határánál a táj teljesen kopár. Fa nincs, nem él meg. Voltak próbálkozások fatelepítésre, de a csemeték pár hónap után elpusztultak. A vízhiány, a csontszáraz föld az oka.

Arenas városa kétezer lakosú. Fura kimondani a második szót. Hivatalosan város, valójában falu. Elmaradott, szegényes. A belső részek gazdagabbak, élhetőbbek, mint a külváros. Én a külvárosban lakom. Anyagi okai vannak ennek.

Raktáros vagyok egy logisztikai cégnél. Keveset fizet, de legalább közel van: lakásomtól két kilométerre. Kismotorral járok. Otthonról munkába, munkából haza. Csak ez az útvonalam. Évek óta nem voltam sehol, még a város belső kerületeiben sem. Szabadidőmben ülök a lakásomban, hallgatom a csendet vagy a sivatagi szél zúgását.

Utcánk szűk, szélessége nincs öt méter. Középen két és fél méter széles aszfaltcsík húzódik, kétoldalt homok, a téglakerítésekig. A kerítéseken belül apró telkek, földszintes, vakolatlan, lapos tetejű házak. Belül három helyiség: szoba, konyha, fürdő. Az egész nincs húsz négyzetméter. Az én házam is ilyen.

Hajnalban kiürül az utca. Az emberek dolgozni mennek. Sötétedés után visszatérnek. Kerítések előtt ócska székekre ülnek le, négyen-öten. Isznak. Tizennégy, tizenhat órányi munka után nincs kedvük máshoz. Felejteni akarnak. Néha bevadulnak. Ilyenkor nem érdemes az utcán tartózkodni. Törnek-zúznak. Nem haragszanak ők a másik emberre. A világra haragszanak.

A kerítések magasak, zártak. Az ablakokat védik ezzel. Nehogy a tombolás időszakában egy kő, féltégla berepüljön a szobába.

Én nem iszom. Ez errefelé ritka. Különcnek tartanak. Már meg akartak verni emiatt. De aztán rájöttek, hogy tudok segíteni rajtuk. A gyerekek matematikapéldáit mind meg tudom oldani. Ezért néha átjönnek, áthoz-

zák a gyermeket, aki nálam megérti a matematikát. Már kérdezték, honnan tudom mindezt. Mondtam, hogy mérnöknek tanultam. Ahhoz, hogy elvégezzem az iskolát, tudnom kellett számolni. Kérdezték, hogy miért nem dolgozok mérnökként. Mondtam, hogy nem bírom a stresszt. Csak a csendet bírom. A nyugalmat.

Raktárosként, munka mellett végeztem el az iskolát. Azt gondoltam, hogy kiemelkedhetek az alsó színtről. Akkor még nem tudtam, hogy nem bírom a stresszt. Márpedig ez a helyzet. Stresszhelyzetben kiszámíthatatlan vagyok. Vagy agresszív, vagy félős. Tomboló vagy menekülő. Van úgy, hogy nekiesek valakinek, addig ütöm, fojtogatom, amíg le nem szednek róla. Van úgy, hogy felállok, és elmegyek, otthagynom az egészet.

Hát, igen. Felesleges volt tanulnom. Akkora energiát beletennem. Mérnökként nem dolgozhatok. Tanítóként sem dolgozhatok. Nincs képesítésem. Pedig azt szeretem. Megértetni egy probléma megoldását valakivel. Ismeretet adni a világról. Egy gyereknek.

Azért nem iszom, mert nem érdekel az alkohol. Nem érdekel a hatása. Érdekel ez az, de az alkohol nem. Néha térképeket nézegetek. Vagy azon gondolkodom, hogy a családom hogyan került ide. Apám miért jött ide? Ebbe a porfészekbe. Miért kell nekem itt szenvednem? A porban, a szárazságban. A nyomorban, a kilátástalanságban.

Dédapámtól indul a történet. 1890-től. Magyar volt. A Monarchia területéről érkezett. Ubudáról vagy Óbudáról. Már nem emlékszem, hogyan kell írni. Ez a település, úgy tudom, a Duna, a helyi nagy folyó mellett fekszik. Érdekes lehet, szép lehet. A földje termékeny. Fás, bokros.

Szóval, dédapámnak valamilyen hitelügy miatt menekülnie kellett. Hájóval jött. Négy-öt hétig utazott az óceánon. Buenos Airesben szállt ki. De nem telepedett meg ott. Miért nem maradt Buenos Airesben? A fővárosban? Rejtély. Pedig akkoriban reményt keltő hely volt Buenos Aires. New York ellenpólusának szánták. A marhahús-kereskedelem központjának. Aztán persze később szerepe csökkent, virágzása megállt. Diktatúra, államcsőd következett. Voltak problémák.

Valami történt vele. Mármint a dédapámmal. Talán bajba került, fenyegették. Apám nem tudott erről megfelelő információkat mondani. Annyit mondott, hogy ő, mármint apám, már Santiago de Chilében született. Nagypja, az én dédapám, akkor már nem élt.

Apám apja kereskedő volt. Dohánnyal kereskedett. Bejárta egész Chilét. Hónapokon át távol volt. Egyik útjáról nem tért haza. Nem tudni, mi lett vele. Eltűnt, meghalt, disszidált? Valamelyik a három közül. Apámat és három testvérét az anya, nagyanyám nevelte fel. Varrásból élt. Éjjel-

nappal dolgozott. Mesélte apám, hogy éjjel, ha felébredt, mindig hallotta a varrógép zakatolását.

Santiago külvárosában éltek. Ez a környék tele volt elhagyott telekkel. A gyerekek bandába verődtek. Harcoltak a területért, az érvényesülésért. Könnyen pórul járhatott, aki nem volt észnél. Apám megtanult magára vigyázni. Bátyjai megtanították verekedni, késsel harcolni. A négy fiú közül a két idősebbik 1950 körül, háborúban halt meg. Az egyik argentin-chilei katonai határkonfliktusban. Akkoriban gyakoriak voltak a határvilongások. A középső fiú, apám bátyja, Kubában tűnt el. A Batista-rezsimben. Szivarral, rummal kereskedett. Egyik útja során nyoma veszett. Akkoriban Kubában bárkire könnyen ráfogták, hogy baloldali kém. Apám próbált információt szerezni róla, de leállították. Mondták: nem akarják, hogy baja essen.

Apám, Antonio jött Arenasba. Mondta, hogy el kellett tűnnie Santiagóból. Nem indokolta, hogy miért. Ha rákérdeztem, mindig legyintett: hagyjuk. Anyja halála után volt mindez. Én már Arenasban születtem. Anyám születésemkor meghalt. Apámmal maradtam. Ott dolgozott, ahol ma én. Csak a raktárt azóta felújították.

Apám keveset beszélt. Néha a Monarchiát emlegette. Mondta, hogy látott fotókat róla. Szép, gazdag hely. Kár volt onnan eljönni. Meg azt, hogy Buenos Airesben vagy Santiagóban is jobban élnénk, mint itt. Ha a nagypapa nem tűnik el nyomtalanul, ma is ott élnénk, mármint Santiagóban. Kérdeztem, hogy miért nem költözünk vissza oda. Mondta, hogy nincs ereje változtatni. Ha anyád élne, más lenne, mondta. Aztán elcsendesedett. Nem lehetett szavát venni.

Apám melankolikus természet volt. Soha nem nősült meg újra. Tizennyolc éve halt meg. Sokszor ült az ablaknál, szótlánul nézte, hogyan kavargja a vihar a város határában a port. Vagy este a csillagos eget. Én is örököltem a természetét. Ha szabadnapom van, ki se mozdulok otthonról. Nézem a sivatagot, ahogy apám is nézte, vagy ülök a sötétben, éjjel. Néha térképet nézek, bár ezt már mondtam.

Néha azt gondolom, hogy föl kéne keresni elődeim nyomait. Argentínában, Európában. De ez csak egy rövid ideig marad bennem. Se pénzem, se energiám hozzá.

Marad a sivatag, a sötétség.

Vagy az írás.

Furcsa. Valaki mondta, hogy az írás segít a melankólia visszaszorításán. Visszaszorítás: helyes kifejezés, mert leküzdeni nem lehet soha.

Gondoltam, megírhatnám az előbb elmondottakat. Apám emlékiratait, helyette.

Kevés valós adatom van. Cinikus módon a hiányokat fantáziámmal tölthetném ki. De ez végül is nem baj. A történetmondás szubjektív műfaj. Biztosan lenne ezer oldal. Gondolom, húzni kellene belőle.

Antal József: Valahol Itáliában (papír, ceruzarajz)